

การพัฒนาแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

The Development of the Essential Competency Model for Teachers
in Basic Education Schools to Prepare for ASEAN Community

กมลชนก ภาคภูมิ*

Kamolchanok Parkpoom

ดร.ธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ**

Dr.Thirasak Unaramrert

ดร.ลุยง วีระนาวัน***

Dr.Luyong Veranavin

ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม****

Dr.Chaiyos Paiwithayasiritham

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพปัจจุบัน 2. พัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และ 3. ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพปัจจุบัน ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ พบว่า ประกอบด้วย 13 สมรรถนะ 64 ตัวชี้วัด 2) จากการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ประกอบด้วย 30 สมรรถนะ 168 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) วิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลได้ 0.48, 0.38 และ 0.18 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์เมทริกซ์ พบว่า สมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน มี 10 สมรรถนะ และสมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในลำดับรองลงมา มี 9 สมรรถนะ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบสมรรถนะ / รูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู / ประชาคมอาเซียน

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาญีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

***อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

This research aimed to 1. study competency and competency model for teacher in basic education school at the present time 2. development of the essential competency model for teachers in basic education schools to prepare for ASEAN community and 3. evaluate needs of development of the essential competency model for teachers in basic education schools to prepare for ASEAN community. The results of this thesis were as follow, 1) The study of competency and competency model for teachers in basic education schools in the present time which defined by educational agencies consisted of 13 competencies (64 indicators). 2) The development of the essential competency model for teachers in basic education schools for prepare for ASEAN Community found that essential competency model for teachers consisted of 30 competencies (168 indicators) which were competencies of knowledge skills and attributes. 3) The analyzing of modified priority needs index (PNI_{Modified}) of knowledge, skill and attributes equal to 0.48, 0.38 and 0.18 respectively. And by using matrix analysis found that have 10 competencies which need to be developed urgently. And have 9 competencies which need to be developed in a lower priority.

Keywords : Development of Competency Model / Essential Competency Model for Teachers / ASEAN Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศในกลุ่มอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีการรวมตัวกันภายหลังการประกาศปฏิญญากรุงเทพ ทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซีย ราชอาณาจักรไทย บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสลังกีนีเยน เวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันในทุกภาค อารังไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และได้มีการตกลงให้เร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้น คือภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านต่างๆ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น องค์การส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “สมรรถนะ (Competency)” ซึ่งผู้ที่ริเริ่มแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ คือ ศาสตราจารย์ David C. McClelland นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ที่ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง โดยมีส่วนที่เห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่ายคือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ ได้แก่ องค์ความรู้ (Knowledge) และทักษะต่างๆ (Skills) สำหรับคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคล (Attributes) ได้แก่ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาวะลักษณะภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมเป็นส่วนที่มองเห็นได้ยากและพัฒนาได้ยากคือส่วนที่อยู่ใต้น้ำ และในปัจจุบันได้มีการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้ว พบว่า รูปแบบสมรรถนะที่กำหนด ยังไม่สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่พบว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ซึ่งพิจารณาได้จากผลการสอบ O-NET ที่จัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) หรือแม้แต่ NT ที่จัดสอบโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งต่างพบอย่างสอดคล้องว่าส่วนใหญ่แล้วนักเรียนที่เข้าสอบได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และเมื่อทดสอบสมรรถนะระหว่างประเทศ เช่น TIMSS เป็นการทดสอบโดย IEA ของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ PISA ของ OECD ก็มีคะแนนต่ำและอยู่ในลำดับท้ายๆ ในจำนวนประเทศที่เข้าสอบ (พศิน แดงจวง, 2554, หน้า 5-17) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในภาวะวิกฤติ และนอกจากนี้คนไทยยังขาดความตระหนักในเรื่องของอาเซียนเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ Dr.Eric C. Thompson จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ และ Dr. Chulanee Thianthai จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้เคยมีการสำรวจทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนของประชาชนโดยมูลนิธิอาเซียน ซึ่งเก็บผลสำรวจจากนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศต่างๆ ในอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ จำนวน 2,170 คน พบว่า คนไทยมีความตระหนักรู้อยู่ในลำดับท้ายๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน (2007, pp. 40-56) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยศึกษาในส่วนขององค์ประกอบของสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) 2) สมรรถนะด้านทักษะ (Skills) และ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ซึ่งรูปแบบสมรรถนะที่ได้รับการพัฒนานี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินสมรรถนะครูตามสภาพจริงเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพปัจจุบัน
- 2.เพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- 3.เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานซึ่งมีทั้งแบบวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ในการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ผู้วิจัยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลรอบรอบ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบประเมินสมรรถนะครูตามสภาพจริง

ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งหมด 82 โรงเรียน และได้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจากประชากรแบบแบ่งประเภทตามลักษณะของโรงเรียนที่ขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 70 โรงเรียน และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครู โรงเรียนละ 8 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ รวมผู้ให้ข้อมูลเป็นครูทั้งหมด 560 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่หนึ่ง ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงคกับข้อคำถามเป็นรายข้อ (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

2. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่สองและรอบที่สาม ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่หนึ่ง และในการรวบรวมข้อมูลรอบที่สาม ใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับแบบสอบถามรอบที่สอง แต่มีการเพิ่มคำมัยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่สอง พร้อมแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบในรอบที่สองลงในแบบสอบถามรอบที่สาม จากนั้นผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจจะเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงคกับข้อคำถามเป็นรายข้อ (IOC) เท่ากับ 0.80 – 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

3. จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ใช้แบบประเมินสมรรถนะครูตามสภาพจริง ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงคกับข้อคำถามเป็นรายข้อ (IOC) เท่ากับ 0.80 – 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) 4 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการทดลองใช้เครื่องมือ จำนวนทั้งหมด 32 คน ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Conbach) เท่ากับ 0.949 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ กำหนดให้มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ .75 ขึ้นไป หลังจากนั้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูตามสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่หนึ่ง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และข้อมูลจากแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่สองและรอบที่สาม ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่หนึ่ง

3. ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะครูตามสภาพจริง ผู้วิจัยส่งและรับแบบประเมินทั้งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้ดำเนินการส่งให้ครูทั้งหมด 560 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้คืนทั้งหมด 552 คน คิดเป็นร้อยละ 98.57

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นประเด็นเกี่ยวกับสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพปัจจุบัน โดยมีการจัดกลุ่มของสมรรถนะในด้านต่างๆ และมีตัวชี้วัดของแต่ละสมรรถนะ

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่หนึ่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมในรอบที่สองและรอบที่สาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกตัวชี้วัดที่จำเป็นของแต่ละสมรรถนะ โดยกำหนดเกณฑ์ คือ เป็นตัวชี้วัดที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

3. ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะครูตามสภาพจริง วิเคราะห์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพปัจจุบัน ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ เมื่อมีการจัดกลุ่มของสมรรถนะในด้านต่างๆ ของแต่ละสมรรถนะ พบว่า ประกอบด้วย 13 สมรรถนะ 64 ตัวชี้วัด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยเทคนิควิจัย EDR พบว่า ประกอบด้วย 30 สมรรถนะ และ 168 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1. **สมรรถนะด้านความรู้** มี 9 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในรายวิชาที่สอนและเนื้อหาสาระวิชาที่เกี่ยวข้อง 2) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านการเมืองและความมั่นคง 3) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ 4) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านสังคมและวัฒนธรรม 5) ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของอาเซียน 6) ความรู้เกี่ยวกับด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศไทยในกลุ่มของอาเซียน 7) ความรู้เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในกลุ่มของอาเซียน 8) ความรู้เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน และ 9) ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ของต่างประเทศนอกกลุ่มอาเซียน โดยมีตัวชี้วัดของสมรรถนะความรู้ รวมทั้งหมด 38 ตัวชี้วัด 2. **สมรรถนะด้านทักษะ** มี 17 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทย 2) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 3) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยกเว้นครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ 4) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) 5) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียน

สำหรับกลุ่มครูที่สอนในโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียน (ASEAN Focus School) 6) ทักษะการใช้ภาษา และการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับกลุ่มครูที่สอนในโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดน (Buffer school) 7) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนในโรงเรียนที่ไม่ติดชายแดนและ ประสานสัมพันธ์กับประเทศอาเซียนที่ไม่มีชายแดนติดประเทศไทย (Sister School) 8) ทักษะการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ทักษะการพัฒนาหลักสูตร 10) ทักษะการออกแบบการเรียนรู้และจัด กิจกรรมการเรียนรู้ สารสนเทศ 11) ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน 12) ทักษะการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน 13) ทักษะการวัดและประเมินผลการศึกษา 14) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยทางการศึกษา 15) ทักษะการเป็นผู้นำครู 16) ทักษะการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และ 17) ทักษะการทำงานเป็นทีม โดยมี ตัวชี้วัดของสมรรถนะทักษะ รวมทั้งหมด 108 ตัวชี้วัด และ 3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ มี 4 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) คุณลักษณะความเป็นผู้มีจิตวิทยาสำหรับครู 3) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทย และ 4) คุณลักษณะความเป็นพลเมือง อาเซียน โดยมีตัวชี้วัดของสมรรถนะคุณลักษณะส่วนบุคคล รวมทั้งหมด 36 ตัวชี้วัด

3. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวังในภาพรวม เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับ สมรรถนะ ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.55, 4.56 และ 4.53 ตามลำดับ ส่วนระดับสมรรถนะครูตามสภาพจริงในภาพรวม ด้านความรู้ และด้านทักษะ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะ ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.08 และ 3.30 ตามลำดับและระดับสมรรถนะครูตามสภาพจริงในภาพรวมด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับสมรรถนะ ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.82 และมีผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{Modified}) ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เท่ากับ 0.48, 0.38 และ 0.18 ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 – ตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาสมรรถนะครู (PNI_{modified}) ด้านความรู้เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวัง			ระดับสมรรถนะครูสภาพจริง			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล		
1. สมรรถนะด้านความรู้								
1.1 มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระใน รายวิชาที่สอนและเนื้อหาสาระวิชาที่ เกี่ยวข้อง	4.74	0.191	มากที่สุด	3.67	0.343	มาก	0.29	8
1.2 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้าน การเมืองและความมั่นคง	4.47	0.604	มาก	3.06	0.676	ปานกลาง	0.46	6
1.3 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้าน เศรษฐกิจ	4.72	0.389	มากที่สุด	2.86	0.526	ปานกลาง	0.65	3
1.4 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้าน สังคมและวัฒนธรรม	4.58	0.546	มากที่สุด	4.27	0.548	มาก	0.07	9
1.5 มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของ อาเซียน	4.57	0.483	มากที่สุด	2.89	0.595	ปานกลาง	0.58	4

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวัง			ระดับสมรรถนะครูสภาพจริง			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล		
1.6 มีความรู้เกี่ยวกับด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน	4.26	0.490	มาก	3.05	0.640	ปานกลาง	0.40	7
1.7 มีความรู้เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน	4.65	0.493	มากที่สุด	2.50	0.550	น้อย	0.86	2
1.8 ความรู้เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน	4.44	0.516	มาก	3.05	0.536	ปานกลาง	0.46	5
1.9 มีความรู้เกี่ยวกับข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ของต่างประเทศนอกกลุ่มอาเซียน	4.56	0.567	มากที่สุด	2.36	0.631	น้อย	0.93	1
รวม	4.55	0.476	มากที่สุด	3.08	0.561	ปานกลาง	0.48	-

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู (PNI_{modified}) ด้านทักษะเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวัง			ระดับสมรรถนะครูสภาพจริง			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล		
2. สมรรถนะด้านทักษะ								
2.1 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทย	4.93	0.164	มากที่สุด	4.86	0.244	มากที่สุด	0.01	17
2.2 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูกลุ่มภาษาต่างประเทศ	4.87	0.281	มากที่สุด	3.29	0.333	ปานกลาง	0.48	8
2.3 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูทุกกลุ่มยกเว้นครูกลุ่มภาษาต่างประเทศ	4.57	0.502	มากที่สุด	2.19	0.613	น้อย	1.09	1
2.4 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนใน Education Hub	4.31	0.622	มาก	2.20	0.689	น้อย	0.96	3
2.5 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนใน ASEAN Focus School	4.29	0.470	มาก	2.30	0.578	น้อย	0.87	5
2.6 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนใน Buffer School	4.57	0.557	มาก	2.22	0.617	น้อย	1.06	2
2.7 ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับครูที่สอนใน Sister School	4.24	0.637	มาก	2.25	0.667	น้อย	0.89	4

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวัง			ระดับสมรรถนะครูสภาพจริง			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล		
2.8 ทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.59	0.477	มากที่สุด	2.74	0.538	ปานกลาง	0.67	7
2.9 ทักษะการพัฒนาหลักสูตร	4.45	0.562	มาก	3.29	0.588	ปานกลาง	0.35	10
2.10 ทักษะการออกแบบการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.62	0.487	มากที่สุด	3.25	0.547	ปานกลาง	0.42	9
2.11 ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.49	0.530	มาก	4.41	0.548	มาก	0.02	15
2.12 ทักษะการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน	4.67	0.492	มากที่สุด	3.73	0.577	มาก	0.25	12
2.13 ทักษะการวัดและประเมินผล	4.63	0.516	มากที่สุด	3.69	0.648	มาก	0.26	11
2.14 ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยทางการศึกษา	4.57	0.524	มากที่สุด	2.61	0.603	ปานกลาง	0.75	6
2.15 ทักษะการเป็นผู้นำ	4.59	0.558	มากที่สุด	4.30	0.588	มาก	0.07	14
2.16 ทักษะการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	4.59	0.521	มากที่สุด	4.50	0.618	มาก	0.02	16
2.17 ทักษะการทำงานเป็นทีม	4.57	0.507	มากที่สุด	4.20	0.524	มาก	0.09	13
รวม	4.56	0.498	มากที่สุด	3.30	0.560	ปานกลาง	0.38	

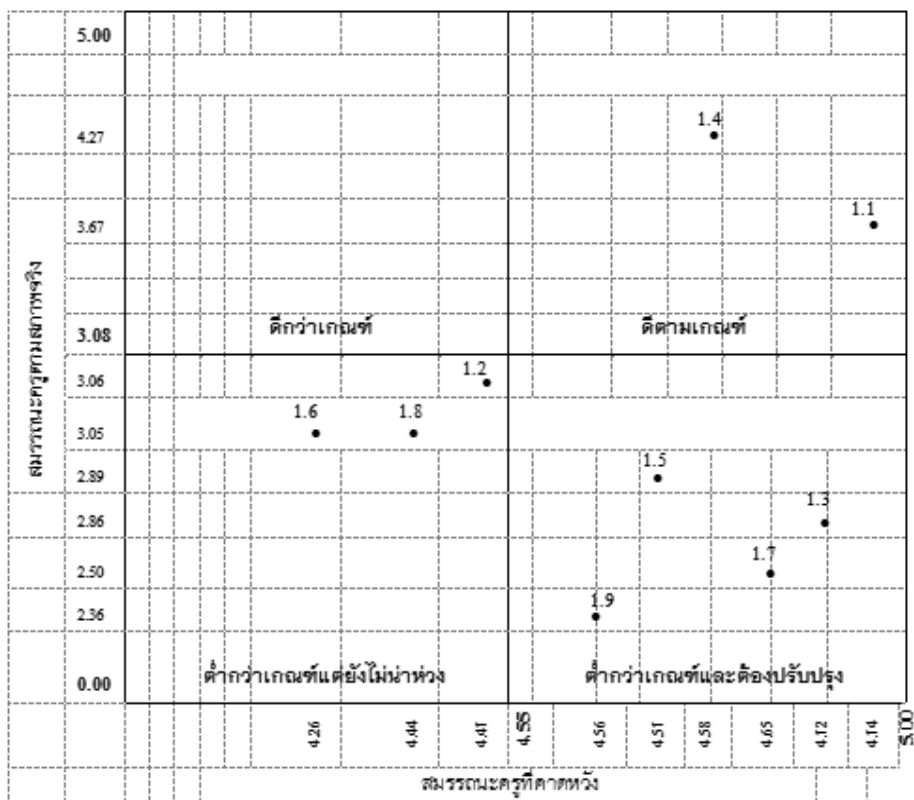
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู (PNI_{modified}) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	ระดับสมรรถนะครูที่คาดหวัง			ระดับสมรรถนะครูสภาพจริง			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล		
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล								
3.1 คุณลักษณะความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.68	0.452	มากที่สุด	4.36	0.477	มาก	0.07	4
3.2 คุณลักษณะความเป็นผู้มีจิตวิทยาสำหรับครู	4.51	0.499	มากที่สุด	3.81	0.672	มาก	0.18	2
3.3 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทย	4.56	0.509	มากที่สุด	4.20	0.382	มาก	0.09	3
3.4 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียน	4.35	0.534	มากที่สุด	2.91	0.704	ปานกลาง	0.50	1
รวม	4.53	0.499	มากที่สุด	3.82	0.559	มาก	0.18	

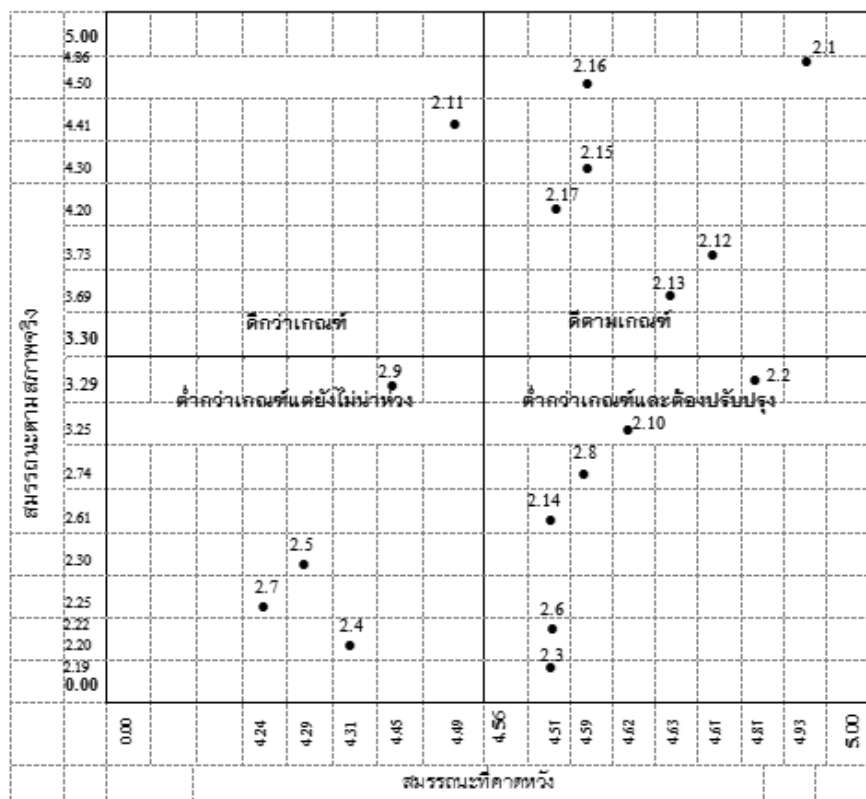
เมื่อวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) ระหว่างสมรรถนะที่คาดหวังและสมรรถนะตามสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นจุดตัด พบว่า สมรรถนะครูที่ดีกว่าเกณฑ์ มี 1 สมรรถนะ เป็นสมรรถนะด้านทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะครูที่ดีตามเกณฑ์ มี 10 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ 2 สมรรถนะ ด้านทักษะ 6 สมรรถนะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 2 สมรรถนะ

สำหรับสมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งพิจารณาจากสมรรถนะของครูตามสภาพจริงที่ต่ำกว่าเกณฑ์และต้องปรับปรุงนั้น พบว่า มีทั้งหมด 10 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ มี 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ของ

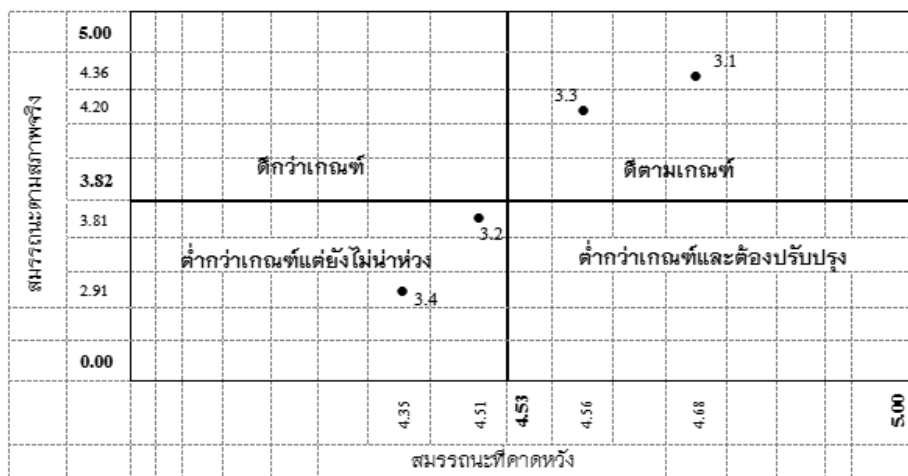
ต่างประเทศนอกกลุ่มอาเซียน 2) ความรู้เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอาเซียน 3) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ และ 4) ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของอาเซียนและสมรรถนะด้านทักษะมี 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับกลุ่มครูที่สอนในโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดน (Buffer School) 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยทางการศึกษา 4) ทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และ 6) ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีสมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในลำดับรองลงมาเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งพิจารณาจากสมรรถนะของครูตามสภาพจริงที่ต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยังไม่น่าห่วง มีทั้งหมด 9 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ 3 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน 2) ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านการเมืองและความมั่นคง และ 3) ความรู้เกี่ยวกับด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านทักษะ 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับกลุ่มครูที่สอนใน Education Hub 2) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับกลุ่มครูที่สอนใน Sister School 3) ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียนสำหรับกลุ่มครูที่สอนใน ASEAN Focus School และ 4) ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 2 สมรรถนะ ได้แก่ 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียน และ 2) คุณลักษณะความเป็นผู้มีจิตวิทยาสำหรับครู ซึ่งมีรายละเอียดของการวิเคราะห์เมทริกซ์ปรากฏดังภาพที่ 1-ภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) สมรรถนะด้านความรู้ของครู

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) สมรรถนะด้านทักษะ

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์สมรรถนะและรูปแบบสมรรถนะสำหรับครูที่กำหนดโดยหน่วยงานการศึกษาตามสภาพปัจจุบันแล้ว พบว่า รูปแบบสมรรถนะสำหรับครูดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับสถานะปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากไม่มีการกำหนดสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทักษะด้านการใช้ภาษาและการสื่อสารด้วยภาษาอาเซียน และคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองอาเซียน เป็นต้น ดังนั้น สมรรถนะเหล่านี้จึงควรถูกกำหนดให้เป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับบทความของนักวิชาการ พศิน แดงจวง (2554, หน้า 5-17) ที่ได้กล่าวไว้ว่า แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้ครูต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนของตนเองมีสมรรถนะ เกิดภาวะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ นอกจากนี้ ผลกระทบจากสงคราม การเคลื่อนย้ายประชากร การเรียกร้องของประชากรที่หลากหลายชาติพันธุ์ สังคมกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (multi-cultural) และจากกฎระเบียบที่คุ้มครองสิทธิของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความยุ่งยากที่ครูต้องมีสมรรถนะมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่ครูต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การกำหนดรูปแบบสมรรถนะครูใหม่เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ถือเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับนโยบายในการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2554) ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยให้เป็นผู้นำหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายในปีการศึกษา 2558”

2. จากการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ประกอบด้วยทั้งสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักวิชาการหลายๆ ท่าน ได้แก่ McClelland (1973, pp. 1-14) Boyatzis (1982, pp. 229-234) Spencer, Lyle M. & spencer (1993, pp. 9-12) Kaplan & Norton (2004, pp. 231-232) Manus & Mour (2007, pp. 20) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 2-4) อารณ ภูววิทยพันธุ์ (2548, หน้า 23) และสุรัช พรหมพันธุ์ (2554, หน้า 188) ที่กล่าวโดยสรุปไว้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ คุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ซึ่งมองเห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่าย ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านทักษะ และคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ซึ่งมองเห็นได้ยากและพัฒนาได้ยาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นส่วนของสภาพจิตใจที่อยู่ภายใน และสอดคล้องกับ จันทรศรี ลีลาชีนาเวศ (2554) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แต่เดิมเป็นเรื่องของการพัฒนาภายนอกเท่านั้น คือ มุ่งพัฒนาที่ความรู้และทักษะ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานให้ดีขึ้น แต่การพัฒนาแนวใหม่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ประกอบภายในสู่ภายนอก (Inside Out Development Approach) ซึ่งเป็นการพัฒนาจิตใจภายในบุคคล

ในการกำหนดสมรรถนะครูด้านความรู้ที่เพิ่มเติมจากสภาพปัจจุบันนั้น จะประกอบด้วยสมรรถนะด้านความรู้ที่เกี่ยวกับอาเซียน การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทั้งของประเทศไทย และของประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเห็นของนักวิชาการ สมเกียรติ อ่อนวิมล (2554, Online) ที่กล่าวไว้ว่า ถ้าหากเราไม่เตรียมประเทศและประชาชนให้พร้อมที่จะเข้าสู่ “ประชาคมอาเซียน” ก็หมายถึงว่าเราชาวไทยทุกคนก็อาจจะเป็น “ผู้นำ” ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ แล้วเราก็จะตกอยู่ในสถานะของ

“ผู้ตาม” ที่ไม่มี “ขีดความสามารถในการแข่งขัน” กับอีก 9 ประเทศ รวมถึงการแข่งขันใน “กรอบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนอกภูมิภาคอาเซียนด้วย”

ในการกำหนดสมรรถนะครูด้านทักษะที่เพิ่มเติมจากสภาพปัจจุบันนั้น จะเน้นในเรื่องของการใช้ภาษา และการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นในบทความของนักวิชาการ สมเกียรติ อ่อนวิมล (2554) ที่กล่าวไว้ว่า กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” ความหมายของ บทบัญญัติที่ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของอาเซียนสำหรับการทำงานร่วมกันนั้นมีความหมายกว้างไกลไปถึงทุก ส่วนของประชาคมอาเซียนด้วย หมายความว่าประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษ กันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน ส่วน ภาษาที่สามของชาวอาเซียนนั้นก็คือภาษาอื่นในอาเซียนภาษาหนึ่งภาษาใดหรือมากกว่าหนึ่งภาษา เช่น ภาษา มาเลย์ ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษาขแมร์ ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาฟิลิปปิน ภาษาฮินดี และภาษาทมิฬ นอกจากนั้นยังมีภาษาของประเทศนอกภูมิภาคอาเซียนที่เป็นประเทศคู่เจรจาสำคัญ ของอาเซียนอีกแปดประเทศคือ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย สหรัฐอเมริกา และ รัสเซีย ซึ่งหมายความว่าต้องเรียนรู้ภาษาที่นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ

3. จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ครูมีความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้มากที่สุด รองลงมาคือด้านทักษะ และด้าน คุณลักษณะส่วนบุคคล ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์เมทริกซ์ โดยใช้เฉลี่ยเป็นจุดตัด สรุปได้ว่า สมรรถนะที่ ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนานั้น ส่วนใหญ่เป็นสมรรถนะด้านความรู้เรื่องอาเซียนที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ด้าน สังคมและวัฒนธรรม และด้านการเมืองและความมั่นคง ทั้งของประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็น 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน รวมถึงการสร้างความตระหนักของการเป็นพลเมืองอาเซียนด้วย ซึ่งเป็น สมรรถนะที่ครูมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพราะสภาพปัจจุบันของสังคมไทยนั้น ครูมีความรู้และความ ตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน ซึ่งสอดคล้องผลงานการวิจัยของ Dr. Eric C. Thompson จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ และ Dr.Chulanee Thianthai จากจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (2007, หน้า 40-56) ที่ได้เคยมีการสำรวจทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนของ ประชาชนโดยมูลนิธิอาเซียน ปรากฏว่า ประเทศไทยมีความตระหนักรู้เป็นอันดับท้ายๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และนอกจากนี้ยังมีสมรรถนะที่ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพราะต่ำกว่าเกณฑ์ ได้แก่ ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารโดยใช้ภาษาอาเซียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยทางการศึกษา ทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะการออกแบบการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการพัฒนาหลักสูตร และ คุณลักษณะความเป็นผู้มีจิตวิทยาสำหรับครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมกร นนทะยะโส และคนอื่นๆ (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคตไว้ว่าแนว ทางการพัฒนาคุณภาพครูในอนาคต ประกอบด้วย มีจิตวิญญาณของความเป็นครู รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการวางแผนและร่วมงานกันเป็นทีม มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการ แก้ปัญหา มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน และเป็นผู้รู้จักในสิ่งที่สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ สายนำพามีลาภ (2557, หน้า 61-71)

ที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูคุณภาพในยุคปฏิรูปการศึกษาตามการรับรู้ของครู แล้วพบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความสามารถ องค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม องค์ประกอบที่ 3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านความรักและความศรัทธาต่อวิชาชีพครู

กล่าวโดยสรุปคือ ผลการวิจัยที่ได้จากการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนี้ สามารถใช้เป็นรูปแบบสมรรถนะให้กับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะตนเองให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินสมรรถนะครูเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาได้ ซึ่งจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้กับสถาบันการศึกษาในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่พัฒนานี้ไปใช้กับครูทั้งในระดับชาติ ระดับองค์กร และระดับบุคคล เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. ควรมีการกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับและดูแลเกี่ยวกับสมรรถนะของครูโดยเฉพาะ และควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างพอเพียงในการพัฒนา
3. ควรมีการสร้างแนวร่วมเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีก่อตั้งเป็นชมรมหรือสมาคมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูทั้งภายในประเทศและภายในกลุ่มอาเซียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับบุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้การกิจเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ศรี ลีลาชีนาเวศ. (2554). การพัฒนาบุคลากร. [Online]. Available : <http://www.mis.nu.ac.th/sharing/prof/junsri2.php>. [2554, ธันวาคม 29].
- พศิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ดวงกมลพลับลิชชิง.
- เพชรรัตน์ สายนำพามีลาภ. (2557, มกราคม-เมษายน). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูคุณภาพในยุคปฏิรูปการศึกษาตามการรับรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39.
- สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 20(1), หน้า 61-71.
- ธนากร นนทะยะโส และคนอื่นๆ. (2556). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในอนาคต. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554). การใช้ภาษาอังกฤษ และอนาคตไทยในอาเซียน. [Online]. Available : http://www.facebook.com/note.php?note_id=196634893728574. [2556, พฤษภาคม 1].

- สุรัชย์ พรหมพันธุ์. (2554). **ข้าแห่งสมรรถนะเพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). **นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ**. [Online]. Available : <http://www.obec.go.th/node/93>. [2555, ธันวาคม 19].
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2548). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. [Online]. Available: www.ocsc.go.th/ocsccms/competency.pdf. [2555, มกราคม 31]
- อาภรณ์ ภูววิทย์พันธุ์. (2548). **Career Development in Practice**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- Boyatzis, Richard E. (1982). **Competence at work**. Ina Stewart (Ed.), *Motivation and Society*. Sanfranciso: Jossey-Bass.
- Kaplan, Robert S. & David P Norton. (2004). **Strategy MAPS : converting intangible assets into Tangible outcome**. United States of America: Harvard Business School Publishing Corporation.
- Manus & Mour. (2007). **Sales Competencies for the Twenty-First Century**. อ้างถึงใน นิสิตาร์ก เวชยานนท์. (2550). **Competency Model** กับการประยุกต์ใช้ในองค์กรไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- McClelland, David. (1973, January). Testing for Competence Rather than for Intelligence. **American Psychologist**, 28(1), pp. 1-14.
- Spencer, Lyle M. & Signe M. Spencer. (1993). **Competency at work : Models for Superior Performance**. New York : John Wiley & Sons.
- Thompson, Eric C. & Chulanee Thianthai. (2007). **Attitudes and Awareness toward ASEAN : Findings of a Ten Nation Survey**. Research conducted on behalf of the ASEAN oundation. [Online]. Available : <http://www.aseanfoundation.org/documents/Attitudes%20and%20Awareness%20Toward%20ASEAN.pdf>. [2012, May 8].